

Житомирський державний університет імені Івана Франка
Соціально-психологічний факультет
Кафедра соціальної та практичної психології

ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ ПСИХОЛОГІЇ ОСОБИСТІСНОГО ЗРОСТАННЯ

Збірник наукових праць викладачів та студентів

Випуск 1

Житомир
Вид-во ЖДУ ім. І.Франка
2015

*Рекомендовано до друку вченою радою
Житомирського державного університету імені Івана Франка
(протокол №5 від 11.12.2015р.)*

Рецензенти:

С.М. Симоненко – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри педагогічної та вікової психології Південноукраїнського національного педагогічного університету ім. К.Д.Ушинського

В.О. Климчук – кандидат психологічних наук, професор кафедри психології Українського Католицького Університету

Л.П.Бутузова – кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної, вікової та педагогічної психології Житомирського державного університету імені Івана Франка

П49 Прикладні аспекти психології особистісного зростання. Збірник наукових праць студентів та викладачів. Випуск 1. / За ред. Л.П. Журавльової, Н.Ф. Портницької, Ю.Ю. Дем'янчук. – Житомир, Вид-во ЖДУ імені Івана Франка. 2015. – 130 с.

У збірнику наукових праць «Прикладні аспекти психології особистісного зростання» представлені результати науково-дослідної діяльності викладачів кафедри та результати роботи студентських психологічних гуртків та проблемних груп.

Статті подано в авторській редакції.

ЧИННИКИ ТА МЕХАНІЗМИ ОСОБИСТІСНОГО ЗРОСТАННЯ

1.	Гавриловська К. Психологічна складова нормативно-правової регуляції поведінки особистості.....	6
2.	Дем'янчук Ю. Використання методів арт-терапії у роботі практичного психолога.....	9
3.	Котлова Л. Психологічний аналіз учбових конфліктів.....	11
4.	Котлова Л., Саух Т. Теоретичний аналіз факторів задоволеності шлюбом подружжя.....	15
5.	Кириченко В. Психологія споживчої поведінки.....	17
6.	Кулаковський Т. Формування підприємницьких компетенцій як завдання практичної психології.....	24
7.	Литвинчук А. Місце емпатії в структурі екологічної самосвідомості особистості.....	29
8.	Мазяр О. Психологічний експеримент І.О. Сікорського.....	33
9.	Можаровська Т. Особливості розвитку екологічної свідомості у підлітковому віці.....	35
10.	Фальковська Л. Архетип справедливості в українських казках.....	37
11.	Шмиглюк О., Зарицька Б. Теоретичний аналіз проблеми самосвідомості у психологічній науці.....	40

ОСОБИСТІСНЕ ЗРОСТАННЯ: ВІКОВІ ТЕНДЕНЦІЇ

12.	Гавриловська К., Скрицька К. Чинники формування інтернет - залежності в юнацькому віці.....	43
13.	Гавриловська К., Шаховець Ю. Особливості емоційної сфери дітей з синдром Дауна.....	45
14.	Котлова Л., Бродовська А. Аналіз результатів дослідження прояву шкільної тривожності молодших школярів з різним рівнем навчальної успішності.....	47
15.	Котлова Л., Дідківська В. Зв'язок рівня комунікативності та інтернет – залежності в юнацькому віці.....	49
16.	Кирильчук І. Дослідження ціннісної сфери школярів при переході з молодших до середніх класів.....	51
17.	Кириченко В., Яцинюк Д. Психологічні особливості споживчої поведінки молоді.....	57
18.	Портницька Н., Войцехівська Ю. Гендерні особливості	

	стратегіальних тенденцій розвитку творчих здібностей у молодшому підлітковому віці.....	60
19.	Портницька Н., Долінчук І. Порівняльний аналіз ефективності опитувальників та психосемантичних методів у вивченні образу майбутнього подружнього партнера у юнацькому віці.....	64
20.	Портницька Н., Хомутовська О. Особливості прояву самостійності підлітків залежно від стилю материнського виховання.....	67
21.	Портницька Н., Чупріна С. Образ ідеальної дитини у свідомості батьків підлітків.....	69
22.	Савиченко О., Манілов Ю. Вікові особливості сприймання політичної реклами.....	71

ОСОБИСТІСНЕ ЗРОСТАННЯ: СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ РАКУРС

23.	Весельська А. Вплив особистісних характеристик на розуміння музичних творів.....	75
24.	Гавриловська К., Зверева І. Особливості мотиваційної сфери військовослужбовців.....	78
25.	Гавриловська К., Опанчук Т. Психосемантичні характеристики образу кохання у масовій свідомості.....	80
26.	Гавриловська К., Роїк І. Порівняльний аналіз емоційних станів молодих матерів із різним соціальним статусом.....	83
27.	Котлова Л., Драган С. Аналіз гендерних особливостей ставлення до грошей у студентському середовищі.....	86
28.	Котлова Л., Гарбовська І. Порівняльний аналіз ставлення чоловіків та жінок до поняття «конфлікт».....	88
29.	Котлова Л., Ковальчук В. Динаміка професійної мотивації студентів-психологів першого і п'ятого курсів.....	92
30.	Котлова Л., Ковтун В. Дослідження рівня комунікативної компетентності студентів-психологів 1 та 3 курсу	94
31.	Котлова Л., Осінчук Л. Дослідження стилів поведінки в конфліктній ситуації в студентів з різним соціометричним статусом у групі.....	98
32.	Кириченко В., Божук І. Ефективність використання елементів еротики у рекламі.....	100
33.	Мазяр О., Міліневська Е. Суперечності між декларованими цінностями та реальною поведінкою студентів гуманітарних спеціальностей.....	102

34.	Савиченко О., Дубова С. Розвиток мотивації досягнення студентів в умовах неформальної освіти.....	106
35.	Тичина І., Листопадська М. Професійний вибір в уявленнях сучасних старшокласників.....	108

ОСОБИСТІСНЕ ЗРОСТАННЯ: ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ДІАГНОСТИКИ ТА СУПРОВОДУ

36.	Гречуха І. Ціннісна підтримка літературно обдарованих старшокласників: на прикладі роботи українських та польських літературних осередків.....	112
37.	Дем'янчук Ю., Шмиглюк О. Структура психологічного портрету дитини у роботі з проєктивними техніками.....	116
38.	Загурська І. Кризові моменти в розвитку самооцінки першокласників.....	118
39.	Кирильчук І., Черняєва В. Психометрична характеристика тесту визначення рівня навчально-пізнавальної активності студентів ВНЗ.....	122
40.	Тичина І., Байдюк А., Жигун Ю., Кухарчук В., Лобода О. Рефлексія досвіду тренінгової роботи з дітьми, що потребують корекції розумового розвитку.....	125

захисна раціоналізація недостатньої самотійності підлітків з боку матерів та небажання збільшувати самотійність, залишаючись в позиції дитини, з боку підлітків. Середній рівень самотійності підлітків, визначений матерями, свідчить про те, що їх цілком задовільняє ситуація, вони не прагнуть розширювати самотійність дітей, а отже сприяти їх дорослішанню. Таке стимулювання «дитячої» поведінки може бути однією з причин загострення стосунків. Окрім того, для таких матерів навіть найменші прояви самотійності дитини є ознакою її самотійності.

Перспективами подальших досліджень є вивчення розвитку вольових якостей підлітків в умовах інших стилів материнсько-дитячої взаємодії.

Наталія Портницька

кандидат психологічних наук, доцент

Світлана Чупріна

студентка III курсу

ОБРАЗ ІДЕАЛЬНОЇ ДИТИНИ У СВІДОМОСТІ БАТЬКІВ ПІДЛІТКІВ

Підлітковий вік - це період становлення взаємин з дорослими (Едуард Шпрангер). Підліток прагне самотійності, претендує на нові права, визнання та схвалення (Л.І.Божович, Л.Ф.Обухова, І.С.Кон). Батьки та батьківське ставлення впливає на розвиток самосвідомості підлітка. Найбільш патогенним, на думку В. І. Гарбузова, виявляється вплив неправильного виховання в підлітковому віці, коли фруструються базові потреби цього періоду - потреби в автономії, повазі, самовизначенні, досягненні, але більш розвиненою потребою у підтримці та приєднання (сімейному «ми»).

Батьківське ставлення є чинником формування уявлень підлітків про перспективи власного розвитку (В.В. Столін). Образ ідеальної дитини у свідомості батьків визначає змістове наповнення ідеального образу Я у підлітків. Ми припустили, що будуючи образ ідеальної дитини, батьки вказуватимуть на навчальну успішність та слухняність, в меншій мірі звертаючись до моральних чи емоційних характеристик.

Для перевірки припущення нами проведено дослідження образу ідеальної дитини у свідомості батьків підлітків за допомогою асоціативного експерименту. В дослідженні брали участь 40 осіб ((20

матерів та 20 татусів підлітків). Для обробки результатів використано методи кількісного та якісного аналізу.

Результати аналізу свідчать, що провідною образу ідеальної дитини для батьків підлітків є моральність, так як, можемо припустити, підлітковий вік характеризується своєю непостійністю, конфліктністю, тому батькам не вистачає вихованості, спокою та розуміння від власних дітей. Негативні якості відсутні.

Батько бачить ідеальну дитину здоровою, дисциплінованою, самостійною. У матерів спостерігається знецінення ідеальної дитини – моя дитина краще.

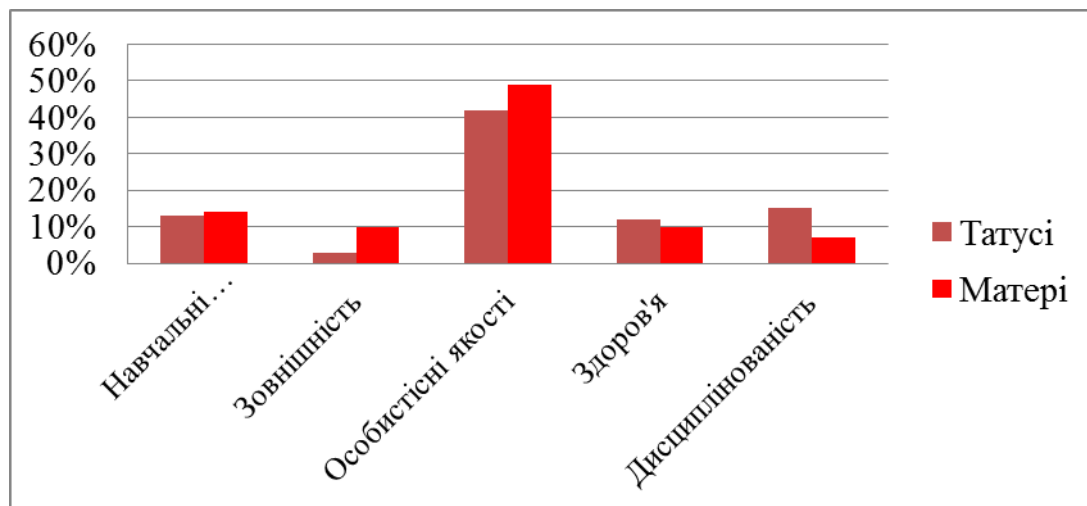

Рис2. Образ ідеальної дитини у свідомості батьків

Мами та дівчата бачать «Ідеальну дитину» ввічливою, доброю, вихованою, тощо. Негативних якостей не спостерігається. Проте відбувається знецінення «ідеальної дитини» на користь власної дитини у мам, а у дівчат «ідеальна дитина» - образ ідеалу людини. У тат і хлопців дещо інша картина: «ідеальна дитина» - вихована, здорова та розумна (батько). Для хлопців «ідеальна дитина» - вихована, розумна та красива.

Проаналізувавши дослідження можемо стверджувати, що образ ідеальної дитини у свідомості підлітків та їх батьків, узгоджений на когнітивному рівні, але існують розбіжності на емоційних та поведінкових рівнях.

Список використаної літератури

1. Асмолов, А. Г. Психология личности : Учебник [Текст] / А. Г. Асмолов. - М. : Изд-во МГУ, 1990. - 367 с.
2. Алексеева, Ю. А. Психокоррекційна модель становлення моральної самосвідомості підлітків [Текст] // Психологія. Зб. наук. праць НПУ імені М.П. Драгоманова. – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2003. – Випуск 22. – С. 109 – 113.
3. Божович Л.И. Особенности самосознания у подростков / Л. И. Божович //

- Вопр. психологии. – 1955.–№ 1. – С. 98-107.
4. Божович Л.И. Особистість і її формування в дитячому віці. – М.: Наука, 1968. – 244с.
 5. Заброцький М.М. Вікова психологія. – 2 вид. - Київ, 2002. - Тема 5.
 6. Кон И.С. В поисках себя: Личность и ее самосознание. – М.: Политиздат, 1984. – 335 с.
 7. Кон И.С. Открытие “Я”. – М.: Политиздат, 1978. – 367 с.
 8. Кон И.С. Психология ранней юности: Кн. для учителя. – М.: Просвещение, 1989. – 255 с.
 9. Кулагіна І.Ю., Колюцкий В.Н.. Вікова психологія: Повний життєвий цикл розвитку людини, 2001
 10. Моляко Р.В. Психокорекції та стратегії деформації Я-образу зовнішності в юнацькому віці // Практична психологія і соціальна робота. – 2004. – №6. – С. 78-80.
 11. Семья в психологической консультации: Опыт и проблемы психологического консультирования / Под ред. А. А. Бодалева, В. В. Столина; Науч.-исслед. ин-т общей и педагогической психологии Акад. пед. наук СССР. — М.: Педагогика, 1989. — 208 с.
 12. Фельдштейн, Д. И. Психология современного подростка [Текст] / Под ред. Д.И.Фельдштейна. - М. : Педагогика, 1987. - 240 с.
 13. Шмелев А.Г. Основы психодиагностики : учеб. пособ. / А.Г. Шмелев. - Ростов н/Д. : Феникс, 1996. 544 с.
 14. Эйдемиллер, Э. Г. Психология и психотерапия семьи [Текст] : [монография] / Э. Г. Эйдемиллер, В. Юстицкис. - 4-е изд., перераб. и доп. - СПб. ; М. : Питер, 2008. - 668 с.
 15. Эриксон, Э. Г. Идентичность : юность и кризис [Текст] : пер. с англ. / Э.Г. Эриксон ; Общ. ред. и предисл. А.В. Толстых. - М. : Прогресс, 1996. - 340 с.

Ольга Савиченко
кандидат психологічних наук, доцент кафедри
Юрій Манілов
студент IV курсу

ВІКОВІ ОСОБЛИВОСТІ СПРИЙМАННЯ ПОЛІТИЧНОЇ РЕКЛАМИ

Що секунди навколишній світ посилає нам сотні тисяч сигналів, які фіксуються нашими органами чуття. Але ми сприймаємо лише маленьку долю усього того, що відбувається навкруги. Ранніми дослідженнями особливостей людського сприймання займалися О. Леонт'єв, А. Петровський, В. Вундт, Г. Мюллер, Е. Тітченер та інші. Останнім часом особливо актуальною є проблема сприймання, адже вона має широке прикладне значення. Зокрема, популярними стали дослідження особливостей сприймання політичних образів.

Збірник наукових праць викладачів та студентів

ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ ПСИХОЛОГІЇ ОСОБИСТІСНОГО ЗРОСТАННЯ

Випуск 1

Укладачі Журавльова Л.П., Портницька Н.Ф., Дем'янчук Ю.Ю.

Художнє оформлення обкладинки Кириченко В.В.